Lieta Nr. A420449413
SKA-169/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2017.gada 28.decembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Anita Kovaļevska,
tiesnese Veronika Krūmiņa,
tiesnese Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma faktiskās rīcības, nenodrošinot pieteicējam pietiekamu uzturu, atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 5.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldē saņemts pieteicēja /pers. B/ iesniegums, kurā norādīts, ka pieteicējs strādā fizisku darbu, bet netiek nodrošināts ar pietiekamu uzturu.

Pārvalde ar 2013.gada 25.jūnija lēmumu Nr. 1/13.1-S/2739 atzina, ka nav konstatējama Daugavgrīvas cietuma prettiesiska faktiskā rīcība.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atzīt par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam pietiekamu uzturu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 26.februāra spriedumu pieteikums noraidīts.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 5.oktobra spriedumu pieteikums noraidīts. Ņemot vērā pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta septītā daļa noteic, ka notiesāto uztura vajadzību materiālā nodrošinājuma normas nosaka Ministru kabinets. Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr. 1022 „Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām" (turpmāk – noteikumi Nr. 1022) 2.punkts (redakcijā, kas bija spēkā strīdus periodā) paredz ieslodzītajiem dienas uztura normas Nr. 1, Nr. 2 un Nr. 3 saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumu. Strīdus periodā no 2012.gada 25.aprīļa līdz 2013.gada 25.aprīlim pieteicējam pamatoti nodrošināja dienas uztura pamatnormu Nr. 1, jo viņš neatbilda nevienai no noteikumu Nr. 1022 2.3.apakšpunktā norādītajām kategorijām.

[3.2] Pieteicējs Daugavgrīvas cietumā strīdus periodā netika fiziski nodarbināts, bet bija iesaistīts mācību procesā Daugavpils celtnieku profesionālajā vidusskolā Sausās būves celtnieka specialitātes programmā. Līdz ar to kritiski vērtējami pieteicēja iebildumi par krasi pieaugušo fizisko slodzi. Turklāt pieteicējs laika posmā no 2012.gada 25.aprīļa līdz 2013.gada 25.aprīlim Medicīnas daļā nebija vērsies ar sūdzībām par veselības problēmām nepietiekama uztura dēļ. Pieteicējs no 2013.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam Daugavgrīvas cietuma medicīnas daļā vērsās astoņas reizes, bet tikai 2013.gada 25.aprīlī izteica sūdzības par nepietiekamu uzturu. 2013.gada 14.jūnijā pieteicējam uzstādīta diagnoze – hronisks gastrīts un noteikta dienas uztura norma Nr. 3. Proti, līdzko pieteicēja veselības stāvoklis atbilda nosacījumiem dienas uztura normas Nr. 3 noteikšanai, viņam dienas uztura norma Nr. 3 tika arī noteikta.

[3.3] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 111.pants ietver ieslodzīto personu tiesības saņemt pilnvērtīgu pārtiku. Eiropas Padomes Ministru komitejas 2006.gada 11.janvāra rekomendācijas Rec(2006)2 par Eiropas cietumu noteikumiem (turpmāk – Eiropas Cietumu noteikumi) 22.punktā noteikts, ka ieslodzītajiem jānodrošina enerģētiski pietiekams uzturs, ievērojot viņu vecumu, veselību, fizisko stāvokli, reliģiju, kultūru un veicamā darba raksturu. Enerģētiski pietiekama uztura prasībām, ieskaitot enerģijas un olbaltumvielu minimumu, jābūt noteiktām normatīvajā aktā.

[3.4] Ar Veselības ministrijas 2008.gada 15.oktobra rīkojumu Nr. 174 apstiprinātās „Ieteicamās enerģijas un uzturvielu devas Latvijas iedzīvotājiem" (turpmāk – rīkojums Nr. 174) nosaka dienā ieteicamās enerģijas un uzturvielu, kā arī minerālvielu un vitamīnu vidējās devas Latvijas iedzīvotājiem – veseliem cilvēkiem visās vecuma grupās. Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumu Nr. 483 „Grozījums Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr. 1022 „Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām"" anotācijā ir norādīts, ka tie izstrādāti, lai izpildītu Satversmes tiesas 2010.gada 9.marta spriedumu lietā Nr. 2009-69-03, ar kuru noteikumu Nr. 1022 1.pielikums atzīts par neatbilstošu Satversmes 111.pantam un spēkā neesošu no 2010.gada 1.jūnija. Ar grozījumiem dienas uztura pamatnormā Nr. 1 tika noteikta uz pusi augstāka sausā piena (kalcija avots) norma un augstāka dārzeņu norma, nosakot normas sastāvā konkrētus dārzeņus – burkānus, svaigus kāpostus, galda bietes, sīpolus un citus dārzeņus (vitamīnu A un C avots). Līdz ar to nav šaubu, ka šī dienas uztura pamatnorma atbilst pietiekamam uzturam.

[3.5] Ar pārvaldes 2011.gada 20.decembra rīkojumu Nr. 235 ir apstiprināti „Metodiskie norādījumi ieslodzīto ēdināšanas organizēšanai". Saskaņā ar to 2.2.apakšpunktu ēdiena pagatavošanai ieslodzītajiem tiek izmantotas gatavas ēdienkartes, kas ir izstrādātas katrai uztura normai, katram gada ceturksnim. Veselības ministrija 2011.gada 25.novembra vēstulē Nr. 01?13/4845 norādīja, ka izstrādātās vienotās ēdienkartes ieslodzījuma vietām ir atbilstošas rīkojumam Nr. 174. Pārtikas un veterinārais dienests 2013.gada 21.maijā, veicot pārbaudi Daugavgrīvas cietuma ēdināšanas blokā, pārkāpumus attiecībā uz sagatavotā ēdiena atbilstību normatīvo aktu prasībām nekonstatēja un sūdzības no intervētajiem ieslodzītajiem ēdināšanas blokā

nesaņēma. Līdz ar to nav šaubu, ka pieteicējs tika nodrošināts ar uzturu, kas atbilda pamatnormai Nr. 1 un rīkojumam Nr. 174.

[3.6] Rīkojums Nr. 174 ir izstrādāts atbilstoši vidējiem Latvijas iedzīvotāju auguma un svara rādītājiem. Visiem pieaugušiem vīriešiem neatkarīgi no auguma, svara, vecuma un fiziskās aktivitātes noteikta vienāda ieteicamā deva. „Ieteicamās uztura devas" ir attiecināmas uz visām brīvībā esošām personām, proti, uz visām tām personām, kuras ir nodarbinātas un piekopj mērenas fiziskas aktivitātes. Nepieciešamība pēc uztura ir lielāka personām, kuras veic tādus smagus fiziskus darbus kā meža izstrāde, ceļu remonts, lauksaimniecības un tamlīdzīgi darbi, vai personām, kurām vismaz četras reizes nedēļā ir sporta treniņi vai sacensības. Šādas intensitātes darbi un sportiskās aktivitātes ieslodzījuma vietās nav pieejami. Vienlaikus valstij būtu jānodrošina, ka enerģijas, uzturvielu, minerālvielu un vitamīnu devas ir pietiekamas arī tiem ieslodzītajiem, kuri iesaistīti darbos, kas pārsniedz mērenas fiziskas aktivitātes.

Konkrētajā gadījumā pieteicējs 2012./2013.mācību gadā mācījās Daugavpils Būvniecības tehnikumā, mācību grupā ar iegūstamo kvalifikāciju „Sausās būves celtnieks". Programmā „Būvdarbi" ir paredzētas praktiskās mācības, kurās izglītojamie apgūst praktiskās darba iemaņas, tostarp uzstādīt sausās būves nesošās konstrukcijas, griezt metāla konstrukcijas, izveidot starpsienas, apšūt sienas, veikt durvju un logu montāžu, veikt flīzēšanas un krāsošanas darbus utt., pielietojot dažādus celtniecības materiālus (piemēram, rīģipša loksnes, sausie maisījumi, krāsas un špakteļmasas). Nav konstatējams, ka mācību prakses laikā pieteicējs tika iesaistīts tādās fiziskās nodarbēs, kas pārsniegtu mērenu fizisku aktivitāti. Līdz ar to pieteicējam mācību gada laikā nebija nepieciešamas lielākas uztura devas par tām, kas noteiktas visiem veseliem ieslodzītajiem.

[4] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību, norādot, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā to, ka pieteicējs saņēma veģetāru uzturu un nav pierādījumu, ka aizvietotājprodukti atbilda ieteicamajām uztura devām. Dienas uztura pamatnorma Nr. 1 un veģetārā ēdienkarte atšķiras. Mainot pieteicēja ēdienkarti uz uztura normu Nr. 3, viņa veselība uzlabojās, kas norāda, ka viņam būtu bijusi nepieciešama šī uztura norma visu mācību laiku. Netiek ņemts vērā tas, ka fiziska darba veikšana uz katru cilvēku iedarbojas individuāli. Nav secinājumu par to, vai pieteicējs ar veģetāro uzturu varēja veikt fizisku darbu.

Motīvu daļa

[5] Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pantu, norādījusi, ka valsts iestāžu pienākums ir nodrošināt ieslodzītās personas veselības stāvokli un vispārējo labsajūtu. Tas citstarp nozīmē arī pienākumu ieslodzīto pienācīgi ēdināt (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 15.jūnija sprieduma lietā „Moisejevs v. Latvia", iesnieguma Nr. 64846/01, 78.punkts*). Savukārt Satversmes tiesa jautājumu par ieslodzīto personu ēdināšanu ir skatījusi Satversmes 111.panta (tiesību uz veselību) kontekstā, atzīstot, ka valstij ir pienākums nodrošināt ieslodzītajām personām pilnvērtīgu uzturu (*Satversmes tiesas 2010.gada 9.marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 8.2.apakšpunkts, 2002.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. 2002-04-03 secinājumu daļas 1.punkts*). Kaut arī tiesības uz veselību pieder pie sociālajām tiesībām, ieslodzīto personu tiesības uz pienācīgu uzturu, ciktāl tās var skart Konvencijas 3.pantā garantētās tiesības, nav ierobežojamas. Valstij ir pienākums nodrošināt ieslodzītos ar pietiekamu uzturu – tādā daudzumā un kvalitātē, kas nevarētu nodarīt kaitējumu veselībai arī ilgstošā laika posmā (*Satversmes tiesas 2010.gada 9.marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 8.3.apakšpunkts*).

Personas individuālās nepieciešamības uzturā ietekmē dažādi faktori, tāpēc, piemēram, Eiropas Cietumu noteikumu 22.1.apakšpunktā paredzēts, ka ieslodzītajiem nodrošina barojošu uzturu, kas atbilst viņu vecumam, veselībai, fiziskajam stāvoklim, reliģiskajai pārliecībai, paražām un darba specifikai. Savukārt 22.2.apakšpunktā noteikts, ka prasības, kādām jāatbilst barojošam uzturam, tostarp arī uztura minimālo enerģētisko vērtību un proteīnu saturu, paredz attiecīgās valsts tiesību aktos.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ieslodzījuma vietā nav iespējams aprēķināt katras ieslodzītās personas ikdienas enerģijas patēriņu, tāpēc ir pamatota tāda prakse, ka ieslodzīto ēdināšana tiek balstīta uz enerģijas vidējā patēriņa un vidējo nepieciešamo uzturvielu, vitamīnu un minerālvielu devu aprēķiniem, vienlaikus nodrošinot risinājumu īpašiem gadījumiem (*Satversmes tiesas 2010.gada 9.marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 13.punkts*).

Ievērojot Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta septīto daļu, Latvijā ieslodzīto uztura normas nosaka noteikumi Nr. 1022, kas izstrādāti, ņemot vērā rīkojumā Nr. 174 norādīto informāciju par Latvijas iedzīvotājiem dienā ieteicamajām enerģijas un uzturvielu vidējām devām (*noteikumu Nr. 1022 2010.gada 25.maija grozījumu anotācija*). Strīdus periodā tie paredzēja trīs dienas uztura normas un speciālo uztura normu. Dienas uztura pamatnorma Nr. 1 attiecās uz visiem ieslodzītajiem parastos apstākļos un bija izstrādāta, ņemot vērā rīkojumā Nr. 174 norādīto, ka pieaugušiem vīriešiem dienā nepieciešamais enerģijas daudzums ir vidēji 2400 kilokalorijas (*Veselības ministrijas 2017.gada 3.jūlija atbilde šajā lietā*), savukārt nepilngadīgiem ieslodzītajiem bija paredzēta dienas uztura norma Nr. 2, ieslodzītajiem ar dažādiem veselības traucējumiem kā arī grūtniecēm un sievietēm pēc dzemdībām – dienas uztura norma Nr. 3, ieslodzītajiem konvojēšanas laikā – speciālā uztura norma. Tāpat arī ieslodzītajiem, kuru augums pārsniedz 195 cm, bija paredzēts papildus noteikt vēl pusi no dienas uztura normas (noteikumu 4.punkts).

Vienlaikus jāņem vērā tas, ka noteikumi Nr. 1022 ir izdoti, lai izpildītu no cilvēktiesībām un Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta trešās daļas izrietošo pienākumu ieslodzījuma vietā nodrošināt pilnvērtīgu uzturu, kas nodrošina normālu organisma dzīvības funkciju norisi. Līdz ar to noteikumi jātulko tā, ka tie nosaka tikai minimālos standartus uzturam un tie neliedz rast individuālus risinājumus arī noteikumos neparedzētos gadījumos, ja tiek konstatēts, ka uztura pamatnorma tomēr nenodrošina konkrētai ieslodzītajai personai pietiekamu uzturu. Šādā gadījumā, pamatojoties uz ārsta atzinumu, var, piemēram, pēc analoģijas piemērot dienas uztura normu Nr. 3 arī noteikumos Nr. 1022 neparedzētos gadījumos vai var aizstāt vai papildināt uzturu ar kādiem konkrētiem produktiem, lai panāktu to, ka attiecīgajam ieslodzītajam tiek nodrošinātas visas nepieciešamās uzturvielas atbilstošā daudzumā un arī nepieciešamais enerģijas daudzums.

[6] Strīdus periodā pieteicējam tika piemērota uztura pamatnorma Nr. 1. Pieteicējs ir norādījis, ka tā tomēr neesot nodrošinājusi viņam pietiekamu uzturu.

Kaloriju patēriņš var būtiski atšķirties dažādu individuālu apstākļu ietekmē, piemēram, atkarībā ne vien no slodzes, bet arī cilvēka trenētības un vispārējā veselības stāvokļa (*Veselības ministrijas 2017.gada 3.jūlija atbilde šajā lietā*). Arī rīkojuma Nr. 174 4.tabulā norādīts, ka būtiski atšķiras nepieciešamais kilokaloriju daudzums atkarībā no fiziskas aktivitātes koeficienta. Piemēram, atbilstoši šai tabulai vīriešiem 26–50 gadu vecumā ar ļoti mazu fizisko aktivitāti organismam nepieciešamā enerģija ir 2402 kilokalorijas dienā, savukārt jau ar mērenu fizisko aktivitāti – 3089 kilokalorijas dienā. Šīs lielās atšķirības dažādu grupu starpā pirmšķietami var radīt šaubas par to, vai uztura pamatnorma Nr. 1 nodrošināja pieteicējam pietiekamu uzturu, ņemot vērā to, ka sausās būves celtnieka specialitātes apguve varēja prasīt mērenu fizisko aktivitāti.

Tomēr kā Veselības ministrija, tā arī Rīgas Stradiņa universitāte ir norādījusi, ka rīkojumā Nr. 174 izmantotā pieeja nepieciešamā enerģijas daudzuma aprēķināšanai varētu būt novecojusi un 2400 kilokalorijas varētu būt vidējā nepieciešamā enerģijas deva pieaugušiem vīriešiem ar zemu līdz mērenu fizisko aktivitāti (*Veselības ministrijas 2017.gada 3.jūlija atbilde šajā lietā; Rīgas Stradiņu universitātes 2017.gada 8.novembra atbilde šajā lietā*). Aprēķinos izmantojot jaunākas formulas, nepieciešamā enerģijas daudzuma atšķirības vairs nav tik būtiskas. Piemēram, atbilstoši *Mifflin-St. Jeor* formulai (*Rīgas Stradiņa universitātes 2017.gada 8.novembra atbilde šajā lietā*) 31 gadus vecam 175 centimetrus garam vīrietim ar mērenu fizisko aktivitāti un vidējo svaru 75 kilogramiem dienā nepieciešamais enerģijas daudzums ir 2403 kilokalorijas. Savukārt Veselības ministrija norādījusi,

ka plāno veikt izmaiņas rīkojumā Nr. 174 un 1.tabulā izdalīt vairākas vecuma grupas pieaugušajiem, precizējot ieteicamās enerģijas daudzumu dienā, ņemot vērā Ziemeļvalstu uztura ieteikumus (*Veselības ministrijas 2017.gada 13.novembra atbilde šajā lietā*). Atbilstoši Ziemeļvalstu uztura ieteikumos norādītajiem aprēķiniem vīriešiem vecuma grupā no 31 līdz 60 gadiem ar vidējo svaru 74,4 kilogramiem un vidēji aktīvu dzīvesveidu vidēji nepieciešamais enerģijas daudzums dienā ir 11,0 megadžouli jeb 2629 kilokalorijas (*Nordic Nutrition Recommendations 2012. Integrating nutrition and physical activity. 5th edition.. Pieejams:* http://www.norden.org/en/theme/former-themes/themes-2016/nordic-nutrition-recommendation/nordic-nutrition-recommendations-2012).

Ņemot vērā šos apsvērumus, nav pamata uzskatīt, ka šobrīd pamatnorma Nr. 1 pati par sevi būtu uzskatāma par neatbilstošu pietiekama uztura nodrošināšanai pieaugušam vīrietim ar mērenām fiziskām aktivitātēm.

[7] Lai arī uztura pamatnorma Nr. 1 pati par sevi nav neatbilstoša pietiekama uztura nodrošināšanai pieaugušam vīrietim ar mērenām fiziskām aktivitātēm, tomēr tiesai ir arī jāpārbauda, vai lietā nav kādas norādes uz īpašiem apstākļiem, kas liecinātu par to, ka šī uztura norma pieteicējam tomēr nenodrošināja pietiekamu uzturu

Apgabaltiesa ir ņēmusi vērā, ka pieteicējs līdz pat 2013.gada 24.aprīlim nebija vērsies pie ārsta ar sūdzībām par nepietiekamu uzturu. Tomēr tas vien nav pietiekami, lai secinātu, ka pieteicēja uzturs visā strīdus periodā bija pietiekams, jo uztura nepietiekamība bieži vien neizpaužas nekavējoties, bet gan tikai ilgtermiņā. Ilgtermiņā lietojot uzturu, kas nenodrošina nepieciešamo enerģijas devu, persona parasti zaudē ķermeņa masu, kas var negatīvi ietekmēt personas veselību. Tāpat arī, ilgstoši neuzņemot nepieciešamo uzturvielu, minerālvielu un vitamīnu daudzumu, cilvēkam var rasties šo vielu pārejošs deficīts vai pat malnutrīcija, kā arī var pasliktināties veselības stāvoklis vai saasināties hroniskas slimības (*Veselības ministrijas 2017.gada 3.jūlija atbilde šajā lietā*). Līdz ar to šādā gadījumā būtu pamats ņemt vērā arī personas veselības stāvokļa raksturojumu pēc strīdus perioda. Šajā sakarā apgabaltiesa ir secinājusi, ka 2013.gada 14.jūnijā pieteicējam tika noteikta dienas uztura norma Nr. 3, jo viņam tika konstatēti noteikumos Nr. 1022 minētie veselības traucējumi, kas ir pamats šai uztura normas piemērošanai. Tomēr apgabaltiesas pamatojumā neparādās vērtējums tam, vai pieteicēja veselības traucējumus nevarēja izraisīt tieši nepietiekams uzturs, par ko pieteicējs arī izteicis iebildumus.

[8] Tā kā uztura ietekme uz personas veselību var izpausties dažādos veidos, svarīgi ņemt vērā arī to, ka pieteicēja uzturā tika aizstāti atsevišķi produkti, līdz ar to ir iespējams arī dažādu uzturvielu trūkums. Piemēram, gaļa satur tādas vērtīgas uzturvielas kā olbaltumvielas, B grupas vitamīnus, dzelzi un cinku. Izslēdzot no uztura šādus produktus, būtu jāpārliecinās, vai ar citiem produktiem tiek uzņemtas visas nepieciešamās uzturvielas (*Veselības ministrijas sagatavotais materiāls „Veselīga uztura ieteikumi pieaugušajiem". Pieejams:* http://www.vm.gov.lv/images/userfiles/uztura_ieteikumi_pieaugusajiem.pdf).

No lietas materiāliem izriet, ka Veselības ministrija ir vērtējusi vienoto ēdienkaršu ieslodzījuma vietām atbilstību rīkojumam Nr. 174, bet nav vērtējusi to, vai ieslodzītajam tiek nodrošināta nepieciešamā enerģijas deva arī tad, ja atsevišķi produkti uzturā tiek aizstāti. Līdz ar to nevar automātiski secināt, ka pieteicējam bija nodrošināts pietiekams uzturs.

Kaut arī pieteicējs savās sūdzībās pats neuzsvēra to, ka viņa nepietiekamais uzturs varētu būt saistīts ar produktu aizstāšanu, tiesai šī informācija bija zināma. Turklāt tā kā noteikumu Nr. 1022 1.pielikumā iekļautā uztura pamatnorma Nr. 1 nosaka ēdienkartē iekļaujamos pārtikas produktus un to daudzumu, nenosakot obligāti iekļaujamo produktu skaitu dienā un to kombināciju ēdienos, enerģijas un uzturvielu daudzumu ieslodzīto uzturā ir iespējams izvērtēt tikai pēc sastādītas ēdienkartes, ņemot vērā visus dienā paredzētos ēdienus un dzērienus, kā arī to pagatavošanā izmantotās izejvielas (*Veselības ministrijas 2017.gada 3.jūlija atbilde šajā lietā*). Līdz ar to, pārbaudot pieteicēja sūdzības, ka viņam netiek nodrošināts atbilstošs uzturs, tiesai tāpat bija jāvērtē tieši pieteicēja uztura ēdienkartes. Tomēr šajā lietā tas nav izdarīts.

[9] Šajā lietā tiesa vērtējusi pieteicēja uzturu periodā no 2012.gada 25.aprīļa līdz 2013.gada 25.aprīlim, kad pieteicējs iesniedza sūdzību par Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot atbilstošu uzturu. Šajā periodā pieteicējs tika ēdināts atbilstoši uztura pamatnormai Nr. 1, un no 2013.gada 16.februāra viņa uzturā tika aizstātas olas. Tā kā gaļa pieteicēja uzturā pēc pieteicēja lūguma tika aizstāta tikai no 2013.gada 18.maija, tad tiesa nav šos apstākļus apskatījusi. Līdz ar to izvērtējams arī, vai tiesa noteikusi pareizu strīdus periodu.

Augstākā tiesa jau atzinusi, ka gadījumos, kad pieteicējs sūdzas par ilgstošu savu tiesību pārkāpumu un uzturēšanas apstākļi cietumā, uz kuriem atsaucas pieteicējs, nemainās arī pēc iesnieguma izskatīšanas iestādē, uzlikt pieteicējam pienākumu regulāri rakstīt analoga satura iesniegumus par sliktajiem sadzīves apstākļiem, ja tie nav uzlabojušies, būtu pārāk formāla un nepamatota prasība. Ja pieteicējs skaidri ir darījis zināmu iestādei, ka sadzīves apstākļi cietumā pārkāpj viņa cilvēktiesības, bet iestāde pieteicēja pretenzijas noraidījusi un situācija palikusi nemainīga, tiesai, pārbaudot pieteicēja norādītos faktus, ir pamats atzīt pārkāpumu par ilgstošu un vērtēt arī periodu pēc apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas. Šī tiesas rīcība nebūtu uzskatāma par pieteikuma robežu paplašināšanu (*Augstākās tiesas 2013.gada 4.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-206/2013 (A42696509) 5.punkts, 2013.gada 8.novembrī lēmuma lietā Nr. SKA-1024/2013 8.punkts*).

Šajā gadījumā pieteicējs skaidri izteica iebildumus par to, ka viņa uzturs neatbilst viņa nodarbinātības līmenim saistībā ar mācībām, savukārt mācības notika 2012./2013. mācību gadā, kas ietvēra arī periodu pēc 2013.gada 25.aprīļa. Līdz ar to tiesai bija jāvērtē arī apstākļi pēc 2013.gada 25.aprīļa līdz mācību gada beigām.

[10] Ņemot vērā to, ka apgabaltiesa nav noteikusi atbilstošu strīda periodu, kā arī nav pietiekami izvērtējusi visus apstākļus, kas varēja radīt pieteicēja tiesību aizskārumu, ir pamats apgabaltiesas sprieduma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 5.oktobra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese (*personiskais paraksts*) A. Kovaļevska

Tiesnese (*personiskais paraksts*) V. Krūmiņa

Tiesnese (*personiskais paraksts*) R. Vīduša